

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Mária Terézia és a budapesti vízvezeték*

Forrás: *8 órai ujság*

3n
(Hely)

1925. 7. 10.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

628.1

Hely

Idő

1925

Személy

Mária Terézia és a budapesti vízvezeték.

Amikor elfelejtének egy rendeletet visszavonni és amikor egy hiábavaló rendeletet okvetlenül érvényben tartanak. — Miért nincs víz Budapesten este 11 órától reggel 6 óráig.

— Saját tudósítónktól —

Két eset. Az egyik régen történt, a másik most történik. A hasonlatosság ki fog derülni a végén. Az elsőt sokan ismerik, de sokan nem s ez utóbbiak számára érdemes megírni, mert igen jellemző és mulatságos; viszont a második csak jellemző, de nem mulatságos; inkább bosszantó.

Tehát az első:

Ferenc József, mint egész fiatal császár Schönbrunnban tartózkodott s korán reggel, ha nem lovagolt ki, nagyokat sétált a parkban. Egy ilyen sétája alatt elkalandozott a parknak egy olyan részébe, ahol azelőtt még nem járt, a Gloriette-től dél felé s ott egy tisztás közepén — meglepetésére — egy őrt látott állni. Azért volt megépeve, mert a közeiben semmi őrizni való nem volt, sem épület, sem kapu, sem kerítés, szóval semmi. Megszólította a feszesen tisztelgő őrt: „Mit őrizel itt, fiám?” Az őrt alázatosan jelentette, hogy ő nem tudja. „Hát milyen parancsot kapsz, mikor ideállítottak?” „Alázatosan jelentem Felségednek, nem kaptam más parancsot, mint hogy két óráig álljak itt s akkor fel fognak váltani.”

A császár megcsóválta a fejét s tovább ment de visszaérkezve a kastélyba, maga elé rendelte az őrség parancsnokát. Megkérdezte tőle, hogy arra a bizonyos helyre

miért állított őrt, mit kell ott őrizni. Ez egy jóképű Deutschmeister kapitány, szintén azt jelentette alázatosan, hogy ő nem tudja, mi van ott őrizni való, de az őrszolgálati szabályzat úgy rendel, hogy oda őrt kell állítani. Be is mutatta mindjárt a szabályzatot. Ferenc József megnézte, látta, hogy csakugyan így áll a dolog, elbocsátotta a kapitányt s hívatta a palotaparancsnokot, Haberditz ezredest, ki természetesen pár perc múlva feszes haptákban jelentkezett is.

— Nézze, ezredes ur — szólt a császár — ön az őrszolgálat főparancsnoka, önnek tudnia kell, hogy miért rendel a szabályzat oda a Gloriette mögé egy őrt, mit kell annak ott őriznie?

Haberditz felelt: „Felségednek alázatosan jelentem, azt én nem tudom; a szabályzatot így, ahogy van, elődömtől Br. Wilsner tábornoktól vettem át ezelőtt 12 évvel, azóta azon semmi változtatás nem történt; az őrt mindig ott állott, most is ott áll a szabályzat nem mondja, hogy miért. Ezt talán a tábornok ur tudná megmondani, ki előttem 9 évig volt palotaparancsnok.”

— Él még a tábornok?

— Igenis Felség, él, de nagyon öreg s úgy tudom, beteges.

— Jól van, ezredes ur, elmehet.

A fiatal császár gondolkodott, majd kiadja a parancsot egyik szárnysegédjének, tudja meg, hol lakik Wiesner tábornok, s ha Bécsben, vagy a környékén, üljön tüstént udvari kocsiba, menjen el hozzá, s tudakolja meg tőle a császár nevében, hogy ki csinálta azt a szabályzatot, s miért van abban a Gloriette-mögötti őrt. A szárnysegéd másnap már jelentette, hogy a tábornok Döblingben lakik a leányánál, igen megrokkant és elgondolt ur, ki boldog lenne, ha a Felségnek felvilágosítással szolgálhatna, de hát ő a szabályzatot úgy vette át 21 év előtt az elődjétől, mint a hogy 12 év előtt utódjának átadta. Az ő idejében azon nem változtattak semmit. Hogy ki csinálta a szabályzatot és mikor, azt talán az ő elődje tudta, azonban az rég meghalt. Abból az időből már nem is él senki a szolgálattelvők közül.

Erre már Ferenc József kezdett nagyon bosszankodni, s mikor a főudvarmester, X. herceg, a mindennapi kihallgatásra jelentkezett, elmondta neki az esetet, s elrendelte, hogy ennek mielőbb járasson végére, mert pontosan tudni akarja, hogy és mikor született ez a szabályzat, s hogy került abba az a bizonyos őrt.

A herceg mit tehetett egyebet, berendelte a Hof- und Staatsarchiv igazgatóját s továbbította neki a parancsot, ez pedig maga köré gyűjtötte a levéltár egész személyzetét s azt mondta neki: most minden más munkát félretesszünk s addig kutatunk, amíg ezt a kérdést nem tisztáztuk. Ez pár napi lázas munka után meg is történt s kiderültek a következők:

Az első több mint száz évvel, 1742-ben, az ifjú Mária Terézia császárnő, ki nagy virágkedvelő volt, júniusban a schönbrunni parkban sétálgatva, gyönyörűséggel szemlélte egy rózsabokrot, mely tele volt hintve kinyílt, félignyílt és bimbózó

rózsákkal. Annyira tetszett neki ez a rózsabokor, hogy másnap, annak a kedvéért, újra arra vette a sétáját; de mit kellett látnia — a rózsáját közben valaki alaposan megdézsmálta, néhány bimbón kívül mindent letarolt. A császárnő felháboro-

dásban magánkívül volt s azonnal megparancsolta, hogy a bokor mellé őrt kell állítani, ami persze a szabályzatba is beletekert. Az őrt odaállították s a bokrot nem is bántotta többé senki, de Mária Teréziának közben más, nagyobb gondjai akadtak, megfeledkezett a bokorról is, az őrről is, a parancs visszavonásáról is s így az végleg benne maradt a szabályzatban. Így esett az, hogy száz év óta éjjel-nappal, téli hidegben és nyári melegben, két óránként felváltva, ott állott az őrt. A rózsabokor réges-régen kiveszett, a császárné is rég megtért őseihez, de az őrt rendületlenül ott állott, ok nélkül, cél nélkül, senki sem tudta, miért s csak 100 év múlva derült ki hogy azért, mert egy idejét mult rendeletet elfelejtettek visszavonni.

Most jön a második eset, az új, ami nem régen történt, sőt még most is történik:

Mindnyájan emlékezünk arra, hogy két és fél év előtt a Duna áradása megrongálta a káposztásmegyeri vízműveket s a vizelátás körül a balparti városrészekben nagy bajok keletkeztek. A vízműigazgatóság kénytelen volt a csapokat elzárni s a belső kerületeknek csupán délelőt, a külsőknek pedig csak délután adhatott pár órán keresztül vizet. A pesti közönség, — mely különben is a világ legtürelmesebb közönsége — ebbe is kénytelen-kelletlen beletörődött, miután felvilágosították, hogy ez

...vaszú erősen dolgoznak. Mikor aztán pár hét múlva megjelent az értesítés, hogy a javítási munkálatok annyira haladtak, hogy a vezellást a nappali órákban immár nem kell korlátozni, s a csapokat csupán az éjjeli órákban — este 11-től reggel 6-ig kell elzárni, — a közönség csaknem ujjongott. Hogyne, hiszen nagy boldogság volt, hogy most már egész nap volt vize, s biztatták, hogy nemsokára éjjel-nappal lesz, — tehát egy zokszót nem ejtett senki, hanem mindenki türelmesen várt. Várt? Rosszui mondok, *nem várt, hanem még mindig vár.* A javítási munkákat igen jól és szépen már régen befejezték; a vízművek annyi vizet adnak, hogy bőven jut locsolásra is, sőt — mint jó forrásból vesszük, — nemsokára már a nyilvános szökőkutakat is megeresztik, de a házakban, a lakásokban éjjel még sincs víz.

A házmesterek annak idején megkapták a szigorú parancsot, hogy este 11—12 óra között a házi főcsapokat el kell zárniok s miután ezt a parancsot még nem vonták vissza, minden kötelességtudó házmester e szerint cselekszik.

Mit jelent ez? Aki 11 óra után szokott lefeküdni — pedig ilyen ember sok van a fővárosban — az, szokása ellenére, *lefekvés előtt nem mosakodhatik meg; akinek hajnalban kell felkelnie, szintén nem kap vizet a mosakodáshoz; a mellékhelyiségeket éjjel nem lehet kiöblíteni; a beteget nem lehet egy pohár friss vízzel felüdeni, nem lehet reá hideg borogatást rakni stb., stb., stb.* S mindez miért van? Mert elsejlették visszavonni egy, a maga idején szükséges, ma már céltalan rendeletet!

S itt van a hasonlatosság a két eset között. De van különbség is. Mert *Mária Terézia-féle rendelet visszavonása csak energia pazarlást okozott, mert őrt állított oda, ahol nem volt reá szükség, de a vízműrendelet visszavonása a közönség kényelmi, tisztasági, s — a mindennél előbb való — egészségügyi érdekeibe vág.*

Talán ne várjunk erre is száz évig!

*

Mikor ezt a cikket így befejeztem, egyszerre aggodás fogott el. Hátha igazságtalan vagyok, a vízműigazgatóság már régen kiadta a visszavonó rendeletet s csak a házmester a hibás, aki megszokásból még mindig elzárja a főcsapot? Elővettem tehát a házmestert s kikérdeztem, de amit mondott, az megdöbbentő volt. Hogy nemcsak hogy nem vonták vissza a rendeletet, hanem szigorúan megkövetelik a betartását. Szorgalmasan ellenőrzik is és ő, a házmester, most éppen büntetés alatt áll, mert a múltkor egy ellenőr rajtakapta, hogy egy negyedórával később zárta el a csapot, mint ahogy a rendelet szól.

Nahát ez már igazán nem tréfa. Mert

a közművek... tőme... reedékenyeknek sem szabad lenniök, de elvégre a feledékenység emberi gyönghesség, s az innen eredő mulasztásokat enyhébben lehetne megítélni, de a szándékosan káros és hibás cselekedetekre nincs mentség. Mert, hogy kényelmi, s ami fontosabb, tisztasági — s ami a legfontosabb — egészségi szem-

pontból káros és hibás cselekedet a közönséget megfosztani, pláne a nyári melegben, este 11 órától reggel hat óráig a friss víztől — abban igazán nem lehet véleménykülönbség.

Ha ezt vismajor követeli, abba persze bele kell törödni, de most már nincs vismajor, hiszen, *hála Istennek, most már utcalocsolásra is jut elég víz.* S ha azt mondják a vízművek, hogy az éjjeli elzárásra azért van még mindig szükség, hogy ne fogyjon a víz, hogy megtelhessenek a reservoírok, *abban sincs igazuk.* Mert a közönség — tudva, hogy éjjel nem lesz vize, — kádakban, tálakban, kancsóknak stb. már este annyit tartalékol előre, amennyit egészen biztosan nem fogyasztana el, ha a csapok nyitva állának, hiszen az így tartalékolat vizet a legtöbb háztartásban reggel használatlanul öntik ki.

Idejét mult, értelmetlen, hibás és káros tehát ez az intézkedés s a negyedóról-negyedévre magasabb közüzemi díjakat fizető és ha türelmes is, de nem végtelen türelmü közönség okkal és joggal követelheti annak sürgős visszavonását.

Dr. G. B.